

İş kazası bakımından Covid-19 bildirim yükümlülüğü

İstanbul Tabip Odası Hukuk Bürosu

SGK'nın, sağlık hizmet sunucularına Covid-19 için "iş kazası/meslek hastalığı" olarak değil "hastalık" olarak provizyon alınması gerektiğini bildirmesi, açıkça hatalı ve anlaşılmaz bir durumdur.

Sosyal Güvenlik Kurumu Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 07.05.2020 tarihinde 2020/12 sayılı Genelge yayınlandı.

Bu Genelge'de; Dünya Sağlık Örgütü tarafından Covid-19'un pandemik (salgın) bir hastalık olarak ilan edildiği belirtilerek ve 5510 sayılı Kanun'un 15. maddesindeki "sigortalının, iş kazası ve meslek hastalığı dışında kalan ve iş göremezliğine neden olan rahatsızlıklar, hastalık halidir" ibaresine atıf yapılarak; "COVID-19 virüsünün bulaşıcı bir hastalık olduğu dikkate alındığında, söz konusu salgına maruz kalan ve sağlık hizmet sunucularına müracaat eden sigortalılara hastalık kapsamında provizyon alınması gerekmektedir" denilmektedir.

SGK'nın, sağlık hizmet sunucularına Covid-19 için "iş kazası/meslek hastalığı" olarak değil "hastalık" olarak provizyon alınması gerektiğini bildirmesi, açıkça hatalı ve anlaşılmaz bir durumdur. Üç satırla bildirilen bu görüşün, hangi hukuksal ve bilimsel ölçütler dikkate alınarak oluşturulduğu belirsizdir. Yanı sıra bu görüşün bağlayıcılığı da tartışmalıdır. Üstelik bir genelge ile kanunlarda tanımlanan yükümlülüklerin ortadan kaldırılması da mümkün değildir.

Genelge haklı sorulara yol açmaktadır;

Öncelikle, Covid-19 virüsünün bulaşıcı bir hastalık olduğu, bu nedenle iş kazası ve meslek hastalığı olarak ele alınmayacağı bir ön kabul olarak ifade ediliyorsa, bu durumda SGK'nın başvuru ve şikayet üzerine yapmakla yükümlü olduğu soruşturmaları objektif şekilde yürütmesi beklenebilir mi?

Sağlık hizmeti sunucuları, Covid-19 hastalarının iş kazası veya meslek hastalığı beyanlarını görmezden mi gelecektir?

Sağlık hizmeti sunucularına yönelik yayınlanmış olsa da içeriğindeki "hastalık" vurgusu sebebiyle işverenlerin (işyeri hekimlerinin) iş kazası ve meslek hastalığı bildirim yükümlülüğü ortadan kalkmakta mıdır?

Uygulamada yaşanacaklar bu ve benzeri soruları ve sorunları çoğaltacaktır. Ciddi hak kayıplarına yol açacak bu yaklaşımın hatalı ve dayanaksız olduğunu belirtmek gereği duyuyoruz. Hatırlatmak gerekirse;

1- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre iş kazası, "işyerinde veya işin yürütümü sırasında meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen yahut bedenen engelli hale getiren olay" olarak tanımlanmaktadır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu da iş kazası-

nı, "sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle, bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, hizmet akdiyle çalışırken emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hale getiren olay" olarak tanımlamaktadır.

5510 sayılı Kanun'a göre meslek hastalığı da "sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleri"dir.

Her iki duruma ilişkin olarak, SGK'nın bildirim müteakip soruşturma yürütmesi ve bunun sonucuna göre işlem yapması gerekmektedir. Nitekim 5510 sayılı Kanun'un "iş kazasının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması" başlıklı 13. maddesine göre; bildirilen bir olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı, SGK'nın denetim ve kontrol memurla-

rı veya Bakanlığın iş müfettişleri tarafından yapılacak soruşturma ile ortaya çıkacaktır.

Kanun'un "meslek hastalığının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması" başlıklı 14. maddesine göre meslek hastalığı, SGK tarafından yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbi belgelerin incelenmesiyle ve gerekli görüldüğü hallerde işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbi sonuçlarını ortaya koyan denetim raporlarının incelenmesiyle tespit edilmektedir.

Dolayısıyla SGK'nın denetim ve kontrol memurlarının yürüteceği soruşturma süreçlerinin sonucunu belirleyecek şekilde, objektif ölçütlerden uzak çıkarımlar ve talimata dönüşecek bağlayıcı tespitler yapmasının, mevzuatla verilen görevle bağdaşmayacağı ortadadır.

2- Sağlık hizmeti sunucuları açısından yükümlülük nettir; kendilerine yapılan beyana göre bildirim yapmakla yükümlüdürler. Nitekim 6331 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre işveren, iş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını ise öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü,

- Sağlık hizmet sunucuları kendilerine intikal eden iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç on gün içinde SGK ya bildirmekle yükümlüdür. Kanun'un 26. maddesinde ise söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere idari para cezası verileceği yer almaktadır.

Bilindiği üzere bildirimler, SGK'nın 2015/22 sayılı Genelgesi'nin ekinde yer alan İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu'na göre yapılmaktadır. Yanı sıra İş Kazası Beyan Tutanağı da düzenlenmektedir. Her iki belge de iş kazasına uğrayan kişi veya yakınlarının beyanına göre oluşturulmaktadır. Covid-19 tanısı konulan bir kişinin böylesi bir beyanda bulunmasına rağmen, SGK'nın "bulaşıcı hastalık olduğu için iş kazası ve meslek hastalığı dışında kaldığı, provizyonun hastalık olarak alınması gerektiği" yolundaki Genelgesi uyarınca bildirim yapılmaması, 6331 sayılı Kanun'da belirtilen yükümlülüğü ihlal edecektir.

Başka bir deyişle sağlık hizmeti sunucuları Covid-19 bulaşının iş kazası/meslek hastalığı olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir. Kişinin beyanına göre işlem yapmaları, provizyonu buna göre almaları yeterlidir.

3- Bilindiği gibi işveren ve işyeri hekimleri açısından bildirim yükümlülüğünün süresi daha kısadır. 5510 sayılı Kanun'un 13 ve 14. maddeleri ile 6331 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre işverenlerin ve işyeri hekimlerinin öğrenme tarihinden itibaren üç iş günü içinde bildirim yapmaları gerekmektedir. Aksi durum için yine cezai yaptırım bulunmaktadır.

Her ne kadar SGK'nın 2020/12 sayılı Genelgesi, sağlık hizmeti sunucuları için düzenlenmiş olsa da içeriğindeki bulaşıcı hastalık yorumu nedeniyle kimi işverenlerce iş kazası/meslek hastalığı bildirimini yapmaya gerek kalmadığı, sorumluluklarının ortadan kalktığı ileri sürülmektedir.

Oysa önemle belirtelim ki Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, 2018/5018 E., 2019/2931 K. sayı ve 15.04.2019 tarihli kararında önemli ölçütler ortaya koymuştur. İş kazası, uygun illiyet bağı gibi kavramların tartışıldığı bu kararda; tır şoförü olan bir işçide Ukrayna'ya yaptığı seferden hemen sonra H1N1 virüsü saptandığı, Adli Tıp Kurumu'nun bulaş ve kuluçka süresi ile ilgili rapor düzenlediği, işçiye işin yürütülmesi sırasında hastalık bulaştığı belirtilmiş vebu şekilde meydana gelen ölüm iş kazası olarak kabul edilmiştir.

Dolayısıyla işverence bildirim yapılmasına rağmen hak sahiplerinin yapacağı şikayet ve başvurular ya da açacağı davalar ile iş kazası/meslek hastalığının tespit edilmesi halinde, kusur ve kusursuz sorumluluk ölçütleri çerçevesinde, mahrum kalınan maddi ve takdir edilecek manevi zarar işverene yükletilecektir.

Son olarak işyeri hekimlerinin bildirim yükümlülüğünün altını yeniden çizmek isteriz. 2020/12 sayılı Genelge'nin, 6331 sayılı Kanun'da düzenlenen bildirim yükümlülüğünü, tıbbi deontoloji kurallarını ve yargı içtihatlarını ortadan kaldırması mümkün değildir. Covid-19 ile ilgili olarak işyeri hekimlerinin, vicdani ve mesleki kanaatleri ile mevzuat hükümleri doğrultusunda iş kazası/meslek hastalığı bildirimlerini yapmaları, hak kayıplarının önüne geçebilir.

Covid-19 Pandemi Günlerinde İş Kazası ve Meslek Hastalığı Rehberi'ne ulaşmak için

https://www.istabip.org.tr/site_icerik/2020/mayis/rehber.pdf